

Т.В. Дорошенко

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДОЧНИЙ ПОСІБНИК

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Т.Г.ШЕВЧЕНКА**

Кафедра музичного мистецтва

Т.В. Дорошенко

**МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО
З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДОЧНИЙ ПОСІБНИК

Чернігів
2015

УДК 378.016:78(075.8)

ББК ЩЗ1Р11

Д 69

Рецензенти:

Скорик Т.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи Чернігівського національного технологічного університету;

Житнікова Л.В. – учитель музичного мистецтва вищої категорії; звання "Старший учитель" ЗСШФМП № 12 м. Чернігова

Дорошенко Т.В.

Д 69 **Музичне мистецтво з методикою навчання:** навчально-методичний посібник / Т.В. Дорошенко. – Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка, 2015. – 64 с.

Навчально-методичний посібник створено відповідно до програми навчального курсу "Музичне мистецтво з методикою навчання" для студентів напряму підготовки 6.010102 "Початкова освіта". Посібник спрямований на підвищення ефективності формування музично-педагогічних компетентностей майбутніх учителів початкової школи та відзначається практичною спрямованістю. У навчально-методичному посібнику подано навчальну програму курсу, теми лекційних і практичних занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні навчально-дослідні завдання, розроблений комплекс практичних занять, тематику курсових (бакалаврських) робіт, рекомендовану літературу до змістових модулів, варіанти комплексної контрольної роботи, питання до курсового екзамену.

УДК 378.016:78(075.8)

ББК ЩЗ1Р11

Рекомендовано до друку
на засіданні вченої ради факультету початкового навчання
Чернігівського національного педагогічного університету
імені Т.Г. Шевченка
(протокол № 5 від 20.02.2015 р.)

© Дорошенко Т.В., 2015

ЗМІСТ

Передмова	4
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Програма навчальної дисципліни.....	8
III. Структура навчальної дисципліни	11
IV. Теми лекційних занять	13
V. Теми практичних занять	14
VI. Самостійна робота.....	15
VII. Індивідуальні навчально-дослідні завдання	19
VIII. Методи навчання	20
IX. Методи контролю	20
X. Розподіл балів, які отримують студенти	21
XI. Методичне забезпечення курсу	23
Орієнтовна тематика ІНДЗ.....	23
Тематика курсових робіт.....	24
XII. Плани практичних занять.....	27
XIII. Варіанти комплексної контрольної роботи	50
XIV. Питання до екзамену	56
XV. Рекомендована література до змістових модулів.....	58
Змістовий модуль I.....	58
Змістовий модуль II	60
XVI. Інформаційні ресурси	64

ПЕРЕДМОВА

Курс "Музичне мистецтво з методикою навчання" спрямований на підвищення ефективності формування музично-педагогічних компетентностей майбутніх учителів початкової школи та відзначається практичною спрямованістю. Чинні посібники та підручники для студентів у переважній більшості спрямовані на засвоєння теоретичного матеріалу курсу. Необхідність систематизації навчального матеріалу, що допоможе студентам при підготовці до практичних занять, зумовила створення навчально-методичного посібника.

Даний посібник підготовлений з урахуванням програми курсу.

Мета курсу – розкрити сутність процесу музичного навчання в початковій школі відповідно до державного стандарту; висвітлити сучасні наукові концепції, поняття, методи та технології навчання музичному мистецтву учнів початкової школи, підготувати студентів до музично-освітньої діяльності у початковій школі, дати їм основні знання про завдання, зміст, організацію, форми і методи роботи з молодшими школярами, виховати необхідний комплекс умінь та навичок майбутніх учителів початкової школи для організації різних форм класного, позакласного та позашкільного музично-естетичного виховання.

Завдання:

- надати студентам систематизованих знань у сфері теорії і практики музичного виховання молодших школярів;
- розкрити сутність, специфіку музики як засобу виховання, духовного збагачення особистості;

- ознайомити з інноваційними технологіями, формами організації навчальної діяльності молодших школярів на уроках музичного мистецтва;

- озброїти майбутніх фахівців практичними вміннями і навичками проведення музично-виховної роботи в початковій школі;

- забезпечити професійну готовність учителя початкової школи до здійснення естетичного виховання учнів засобами музики;

- сформувати інтерес до музичної роботи з дітьми у єдності з особистісною естетичною потребою.

Курс "Музичне мистецтво з методикою навчання" спрямований на підготовку майбутнього фахівця, що знає зміст музичного мистецтва та володіє засобами його реалізації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- завдання, зміст, форми і методи музичної роботи з учнями;

- основні праці музикознавців, психологів, педагогів, методистів, що пов'язані з проблемами музичного виховання молодших школярів;

- тематизм і основний зміст програм з музичного мистецтва для початкової школи;

- матеріали наукових досліджень у сфері музичної педагогіки, що розкривають актуальні питання музичного виховання;

- методичні прийоми виховання молодших школярів на засадах комплексної взаємодії мистецтв, їх синтезу;

- зміст позаурочної та позакласної роботи з музичного мистецтва; їх види, вимоги до методики організації та проведення всіх видів позаурочної та позакласної музично-виховної роботи;

- норми і критерії оцінювання навчальних досягнень молодших школярів у процесі навчання музичного мистецтва.

Студент повинен *вміти*:

- практично реалізовувати знання з методики музичного виховання, отримані під час лекційних і практичних занять;

- творчо застосовувати в практичній діяльності прийоми, методи музично-виховної роботи з дітьми;

- грамотно виготовляти наочний матеріал до уроків музичного мистецтва;

- широко використовувати методику проблемної побудови занять;

- прогнозувати рівень музичного розвитку учнів;
- самостійно розв'язувати різноманітні психолого-педагогічні ситуації;
- спостерігати й аналізувати навчальний процес, бачити музичні явища в їх розвитку;
- передбачати можливі результати власної роботи з дітьми;
- використовувати різноманітні методи і прийоми під час ознайомлення учнів початкової школи з творами музичного мистецтва;
- включати музичні твори в інші напрями навчально-виховної роботи з дітьми;
- складати плани-конспекти уроків музичного мистецтва в початковій школі, сценарії свят і тематичних концертів;
- планувати роботу щодо ознайомлення учнів початкової школи з музичними творами впродовж навчального року;
- опрацьовувати науково-методичну, хрестоматійну літературу, вміти аналізувати художні, музичні твори для дітей.

Посібник містить наступні структурні елементи:

- 1) опис предмета навчальної дисципліни;
- 2) програма навчальної дисципліни;
- 3) структура навчальної програми;
- 4) теми лекційних занять;
- 5) теми практичних занять;
- 6) самостійна робота;
- 7) індивідуальні навчально-дослідні завдання;
- 8) плани практичних занять з курсу "Музичне мистецтво з методикою навчання" (план, основна література, додаткова література, питання для дискусії, завдання для самостійної роботи);
- 9) критерії оцінювання та форми контролю;
- 10) тематика курсових робіт;
- 11) варіанти комплексної контрольної роботи;
- 12) питання до екзамену;
- 13) рекомендована література.

Навчально-методичний посібник розроблено у рамках експериментального дослідження, спрямованого на перевірку ефективності формування в майбутніх учителів початкової школи готовності до забезпечення основ загальної музичної освіти учнів.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ"

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS: 2	Галузь знань 0101 "Педагогічна освіта"	Денна Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.010102 "Початкова освіта"		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 7		2-й	
Індивідуальні науково-дослідні завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 60		3-й-4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		20 год.	год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: екзамен			

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ I. ОСНОВИ МЕТОДИКИ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Змістовий модуль 1. Сучасні вимоги до уроку музичного мистецтва в початковій школі та до підготовки вчителя. Історичні передумови розвитку системи музичної освіти в Україні

Сучасний урок музичного мистецтва в початковій школі. Критерії професійної готовності вчителя початкової школи до проведення уроку музичного мистецтва. Компетентнісний підхід у системі музичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до професійної самореалізації. Педагогічні проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до самореалізації в музично-освітній діяльності. Система музично-ритмічного виховання Еміля Жак-Далькроза. Педагогічна концепція і методична система музичного виховання Карла Орфа. Музично-виховна система Золтана Кодая. Методична система музичного навчання Бориса Тривкова. Сутність та основні положення педагогічної концепції Д.Б. Кабалевського. Тематична структура шкільної програми з музичного мистецтва для початкових класів. Внесок українських композиторів у теорію та практику музичного виховання.

Змістовий модуль 2. Музичне сприймання як основа формування музичної культури молодших школярів

Сутність поняття "музичне сприймання". Структура музичного сприймання. Особливості музичного сприймання молодших школярів і педагогічні проблеми його формування. Формування у молодших школярів навичок музичного сприймання. Основні етапи організації слухання музики в класі та роль кожного з них в естетичному осягненні

змісту музичного твору школярами. Використання методів наведення і спостереження залежно від стану процесу слухання музики. Метод художньо-педагогічного спілкування як інтегруючий метод формування музичного сприймання школярів.

Демонстрація підготовлених фрагментів зі слухання музики в 1-4 класах.

Змістовий модуль 3. Методика освоєння музичної грамоти на уроках музичного мистецтва

Сутність понять "музична грамота" та "музична грамотність". Принципи і методи навчання музичної грамоти учнів початкових класів. Розвиток музично-ритмічного чуття в молодшому шкільному віці. Основні прийоми і методи розвитку музично-ритмічного чуття молодших школярів. Розвиток музично-ритмічного чуття школярів в процесі навчання гри на музичних інструментах. Абсолютна та відносна системи розвитку звуковисотного слуху молодших школярів. Розвиток звуковисотного слуху за відносним методом сольмізації у початковій ланці загальноосвітньої школи. Прийоми і методи розвитку звуковисотного слуху молодших школярів.

МОДУЛЬ II. ЗМІСТ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Змістовий модуль 4. Методика вокально-хорової роботи з учнями молодшого шкільного віку

Хоровий спів як один з основних видів музично-виконавської діяльності учнів. Особливості будови дитячого голосового апарату. Співацькі навички. Причини неточного співу учнів молодшого шкільного віку і методи роботи з ними. Аналіз пісенного репертуару програми з музичного мистецтва для початкових класів. Методика проведення розспівування на уроках музичного мистецтва. Матеріал для розспівування. Етапи розучування пісні. Гігієна, співацький режим і охорона дитячого голосу. Моделювання фрагменту уроку з розучування пісні в 1-4 класах.

Змістовий модуль 5. Особливості методики музичного виховання в початкових класах. Гуманізація навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва

Загальна характеристика мети і завдань музичної освіти в початковій школі. Співочі завдання в початкових класах. Місце гри на уроках музичного мистецтва в початкових класах. Використання нових інформаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початкових класах. Аксіологічна спрямованість формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. Шляхи гуманізації навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва в початкових класах. "Педагогіка співробітництва" на уроках музичного мистецтва. Оцінювання музично-освітніх досягнень учнів. Казкові сюжети на уроках музичного мистецтва.

Змістовий модуль 6. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики. Педагогічне керівництво музичною творчістю учнів молодшого шкільного віку

Світ мистецтва. Своєрідність мови музики, літератури, живопису. Методика використання літератури, живопису на уроках музичного мистецтва в початкових класах. Готовність майбутніх учителів початкової школи до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін. Поліхудожня підготовка майбутнього вчителя як умова його успішної професійної самореалізації.

Змістовий модуль 7. Музично-виховна робота вчителя початкової школи в позаурочний час

Форми позакласної музично-виховної роботи. Етапи проведення виховних заходів. Методика організації музичних гуртків. Умови ефективного проведення свят і розваг в початковій школі. Виховання емоційної культури молодших школярів засобами театрального мистецтва. Значення неформальної мистецької освіти у формуванні готовності до творчої самореалізації майбутніх учителів початкової школи. Функціональне призначення педагогічної імпровізації майбутніх учителів початкової школи в процесі музичної освіти.

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль I. Основи методики музичного навчання і виховання молодших школярів												
З.М. I. Сучасні вимоги до уроку музичного мистецтва в початковій школі та до підготовки вчителя. Історичні передумови розвитку системи музичної освіти в Україні	12	2	6	-		4						
З.М. II. Музичне сприймання як основа формування музичної культури молодших школярів	8	2	4	-		2						
З.М. III. Методика освоєння музичної грамоти на уроках музичного мистецтва	10	2	4	-		4						
Разом	30	6	14			10						

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль II. Зміст музичної освіти учнів початкової школи												
З.М. IV. Методика вокально-хорової роботи з учнями молодшого шкільного віку	8	2	4	-		2						
З.М. V. Особливості методики музичного виховання в початкових класах. Гуманізація навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва	10	2	4	-	-	4						
З.М. VI. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики. Педагогічне керівництво музичною творчістю учнів молодшого шкільного віку	8	2	4	-		2						
З.М. VII. Музично-виховна робота вчителя початкової школи в позаурочний час	4	-	2	-		2						
Разом	30	6	14	-		10						
Усього годин	60	12	28	-		20						

IV. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні вимоги до уроку музичного мистецтва в початковій школі та до підготовки вчителя. Історичні передумови розвитку системи музичного виховання в Україні	2
2	Музичне сприймання як основа формування музичної культури молодших школярів	2
3	Методика освоєння музичної грамоти на уроках музичного мистецтва	2
4	Методика вокально-хорової роботи з учнями молодшого шкільного віку	2
5	Особливості методики музичного виховання в початкових класах. Гуманізація навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва	2
6	Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики. Педагогічне керівництво музичною творчістю учнів молодшого шкільного віку	2
	Разом	12

V. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні вимоги до уроку музичного мистецтва в початковій школі. Критерії професійної готовності вчителя початкової школи до проведення уроку музичного мистецтва	2
2	Основні тенденції та шляхи музичної освіти учнів. Провідні зарубіжні системи музичної освіти школярів ХХ ст.	2
3	Внесок українських композиторів у теорію і практику музичного виховання молодших школярів	2
4	Музичне сприймання як основа формування музичної культури молодших школярів	2
5	Методи формування музичного сприймання молодших школярів. Етапи проведення слухання музики на уроках.	2
6	Методика засвоєння музично-теоретичних знань на уроках музичного мистецтва. Музично-ритмічне виховання молодших школярів	2
7	Методика засвоєння музично-теоретичних знань на уроках музичного мистецтва. Розвиток звуковисотного слуху молодших школярів	2
8	Хоровий спів у початковій школі. Методика формування співацьких навичок у молодших школярів	2
9	Методика розучування пісні на уроках музичного мистецтва в початковій школі	2
10	Особливості музичного виховання учнів початкової школи	2
11	Гуманізація навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва в початковій школі	2
12	Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики в початковій школі	2
13	Дитяча музична творчість і педагогічне керівництво нею	2
14	Музично-виховна робота вчителя початкової школи з учнями в позаурочний час	2
	Разом	28

VI. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Завдання	Кількість годин
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музика, загальна музична освіта, компетенція, компетентність, компетентнісний підхід, професійна самореалізація. 2. Складіть схему-характеристику компонентів педагогічної майстерності вчителя початкової школи, необхідних для проведення уроку музичного мистецтва. 3. Визначте складові культури художньо-педагогічного спілкування вчителя й учнів на уроці музичного мистецтва. 4. Сформулюйте основні вимоги до сучасного уроку музичного мистецтва. 	1
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: педагогічна концепція, евритміка, імпровізація, ладова сольмізація, музикування, елементарна музика. 2. Складіть таблицю з порівнянням методичних компонентів музично-педагогічних систем Е. Жак-Далькроза, К. Орфа, З. Кодая (Див.: Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі. – Тернопіль, 2000. – С. 5-22). 3. Схарактеризуйте послідовність вивчення тем в 1-4 класах за програмою Д. Кабалевського. 4. Проаналізуйте книгу Д. Кабалевського "Про трьох китів та про інші цікаві речі". 5. Проаналізуйте книгу Д. Кабалевського "Як розповідати дітям про музику?". 	1
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: класична музика, фольклор, музикальний слух, музично-інтонаційне мислення, інсценізація. 2. Користуючись книгою М. Леонтовича "Практичний курс навчання співу в середніх школах України", виконайте нижчеподані завдання: <ol style="list-style-type: none"> а) доберіть слухові вправи для учнів 1-2 класів; б) розробіть ритмічні диктанти і ритмічні вправи (без нот) для молодших школярів; в) розробіть слухові мелодичні вправи (без нот) для учнів 3-4 класів. 3. Проаналізуйте пісні шкільного репертуару, запропоновані М. Леонтовичем. 4. Ознайомтеся зі змістом збірки В. Верховинця "Весняночка". Проаналізуйте методичне й виховне значення її для творчого розвитку молодших школярів. 	1

№ з/п	Завдання	Кількість годин
4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музичний твір, музична композиція, музична культура особистості, музичні слухові уявлення, музичний образ, музичне сприймання, структура музичного сприймання, навички музичного сприймання. 2. Відвідайте урок музичного мистецтва в 1-4 класах. Проаналізуйте особливості сприймання музики учнями, занотуйте їх у щоденник спостережень. 3. На основі аналізу відвіданого Вами уроку музичного мистецтва в початковій школі визначте, які навички музичного сприймання формував учитель в учнів. 4. Відвідайте концерт класичної музики та поділіться враженнями від сприймання музичних творів. 	1
5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музичний твір, метод, художньо-педагогічне спілкування, художньо-педагогічний аналіз. 2. Підготуйте вступну бесіду до програмного твору зі слухання музики в 1-4 класах і продемонструйте її перед аудиторією студентів. 3. Розробіть план і зміст проведення слухання музичного твору як фрагмент уроку в 1-4 класах. Реалізуйте його у формі ділової гри із залученням групи студентів. 	2
6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музична грамота, музична грамотність, музично-ритмічне виховання, народні музичні інструменти, інструменти симфонічного оркестру, елементарні дитячі музичні інструменти. 2. Прогноструйте методи і прийоми розвитку в молодших школярів музично-ритмічного чуття. 3. Підготуйте фрагмент уроку на оволодіння учнями окремими елементами музичної грамоти (за власним вибором) у процесі слухання музики. Доберіть необхідний наочний матеріал і продемонструйте фрагмент уроку. 	2
7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: звуковисотний слух, абсолютна система розвитку звуковисотного слуху, відносна система розвитку звуковисотного слуху. 2. Підготуйтеся до виконання на металофоні (ксилофоні) мелодії знайомої дитячої пісні. 3. Продумайте і продемонструйте з групою студентів методику роботи над вокальними вправами на релятивній основі. 4. Підготуйте вправи і наочний матеріал для засвоєння учнями ступенів ЗО, ВІ, РА, ЙО. Прогноструйте фрагмент такої роботи з групою студентів. 	2

№ з/п	Завдання	Кількість годин
8	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: хор, хоровий спів, голосовий апарат, фальцет, резонатор, співацькі навички, співацька постава. 2. Продемонструйте прийоми формування співацьких навичок у молодших школярів (з групою студентів). 3. Підготуйте пізнавально-ілюстративну бесіду з молодшими школярами про будову голосового апарату людини. 	1
9	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: пісня, спів, розспівування, репертуар. 2. Запропонуйте власні приклади вправ для розспівування. Підготовлений репертуар із розспівування продемонструйте з групою студентів. 3. Доберіть вправи для розспівування до уроку з теми "Три типи музики: пісня, танець, марш". Продемонструйте методику проведення розспівування з групою студентів. Підготуйтеся до гри поспівок на музичному інструменті. 4. Складіть репертуар найулюбленіших пісень учнів молодшого шкільного віку. 5. Підготуйте текст бесіди для молодших школярів щодо охорони і бережливого ставлення до співацького голосу. 6. Складіть розгорнутий план-конспект розучування пісні (її анотацію, обґрунтування вибору, вступне слово, аналіз, виконавський план, методику розучування, використання вправ, наочного матеріалу, інсценізацію). Продумайте необхідний наочний матеріал, підготуйтеся до проведення розробленого фрагмента уроку зі студентами групи (вміти проспівати пісню та диригувати колективом студентів під час її виконання). 	1
10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: гра, інформаційні технології, інновації, інноваційна діяльність учителя. 2. Ознайомтеся і порівняйте програми з музичного мистецтва О. Ростовського, О. Лобової та Л. Хлебникової (див. список рекомендованої літератури). 3. Підготуйтеся до проведення музично-дидактичної гри з групою студентів. 	1
11	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: авторитаризм, гуманізм, гуманізація освіти, аксіологія, інтерактивні технології. 2. Складіть порівняльну характеристику гуманного й авторитарного вчителя. 3. Змодельуйте проведення уроку музичного мистецтва в одному з початкових класів з використанням різних форм співробітництва: співпереживання, співучасті, співдружності, співуправління та співтворчості. 	1

№ з/п	Завдання	Кількість годин
	4. Підготуйтеся і продемонструйте перед групою студентів виконання пісень календарно-обрядового циклу. 5. Складіть казкові сюжети для різних видів музичної діяльності на уроці.	
12	1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: мистецтво, інтеграція, література, живопис, поліхудожня підготовка вчителя. 2. Складіть міні-казку "Із чого створена музика?". Використайте такі поняття "звук", "нота", "тривалість", "нотний стан", "скрипковий ключ". 3. Підготуйте колекцію художніх творів (літературні, музичні, твори живопису) на спільну тему "Весна". 4. Пропонуйте фрагмент уроку музичного мистецтва з використанням інтеграційних зв'язків з іншими видами мистецтва.	2
13	1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: творчість, креативність, творчі здібності, проектна діяльність. 2. Розробіть тести для діагностики творчих і виконавських здібностей молодших школярів. 3. Доберіть зразки творчих завдань на розвиток музично-ритмічного чуття в учнів початкових класів. 4. Підготуйте фрагмент уроку на створення з дітьми ритмічного супроводу до пісні або до твору зі слухання. 5. Пропонуйте методи і прийоми творчого розвитку молодших школярів.	2
14	1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: неформальна мистецька освіта, позакласна музично-виховна робота, музично-виховні заходи, музичні гуртки, педагогічна імпровізація. 2. Складіть план музично-виховних заходів в одному з класів початкової школи на навчальний рік. 3. Доберіть репертуар для фольклорного ансамблю учнів початкових класів. 4. Доберіть методи стимулювання позитивного ставлення молодших школярів до участі у музично-виконавській діяльності в позаурочний час.	2
	Разом	20

VII. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання бакалаврами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу "Музичне мистецтво з методикою навчання" – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних, самостійних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату з обов'язковим наочним супроводом в PowerPoint: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблиці.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження
2	Складання плану реферату
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання
4	Дотримання правил реферування наукових публікацій
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Усне опитування, написання рефератів, поточне тестування, контрольна робота, залік.

X. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ МОДУЛЯ № 1

Оцінка	Робота на практичному занятті	Підготовка реферату або аналіз прослуханої музики на концерті	Модульна контрольна робота	Виконання завдання для самостійної роботи	Проведення фрагменту уроку	ІНДЗ	Сума балів
5	6	6	6	5	6	6	35
4	5	4	5	3	5	4	26
3	4	3	3	2	3	2	17
2	3	2	3	2	2	2	14

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ МОДУЛЯ № 2

Оцінка	Робота на практичному занятті	Підготовка реферату або аналіз прослуханої музики на концерті	Модульна контрольна робота	Виконання завдання для самостійної роботи	Проведення фрагменту уроку	ІНДЗ	Сума балів
5	6	6	6	5	6	6	35
4	5	4	5	3	5	4	26
3	4	3	3	2	3	2	17
2	3	2	3	2	2	2	14

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно", подано у таблиці.

Оцінка	Критерії оцінювання
"відмінно"	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
"добре"	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
"задовільно"	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
"незадовільно"	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка "незадовільно" ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни "Музичне мистецтво з методикою навчання".

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДЗ З ДИСЦИПЛІНИ "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ"

1. Національна система музичної освіти в Україні.
2. Історія розвитку форм загальної музичної освіти та виховання.
3. Особливості музичної освіти та виховання у братських школах.
2. Розвиток музичної освіти та виховання в Україні у ХІХ ст.
3. Основні напрями музичної освіти у братських школах.
4. Сучасні навчальні заклади з розширеною програмою музичної освіти.
5. Поняття педагогічної категорії "принципи навчання".
6. Аналіз чинних програм з музичного мистецтва для початкових класів.
7. Сучасні підходи до організації засвоєння музичних знань та набуття умінь і навичок.
8. Поняття процесу музичного навчання.
9. Використання соціо-ігрових методів на уроках музичного мистецтва.
10. Педагогічні погляди М. Лисенка, М. Леонтовича, Я. Стеценка, В. Косенка, Л. Ревуцького.
11. Основні принципи регуляції творчої музичної навчальної діяльності.
12. Класифікація методів музичної освіти.
13. Специфіка роботи позашкільних закладів з орієнтацією на загальномузичну освіту.
14. Педагогічні умови використання мультимедійних засобів навчання на уроках музичного мистецтва. Комп'ютерні програми з музики.
15. Технології розвиваючого музичного навчання.
16. Умови творчого спілкування викладача й учня в процесі художньо-педагогічного аналізу музичних творів.
17. Музичне мистецтво як складова естетичного виховання особистості молодшого школяра.
18. Організація проектної діяльності учнів на уроках музичного мистецтва.

19. Вікові та індивідуальні особливості сприймання музики учнями молодшого шкільного віку.
20. Педагогіка співробітництва на уроках музичного мистецтва.
21. Роль музично-теоретичних знань у активному свідомому сприйманні музики у процесі різноманітної музичної діяльності.
22. Урок музики – урок мистецтва. Типи уроку музики.
23. Гра – важливий метод організації музичної освіти молодших школярів. Співвідношення ігрових, навчальних і творчих форм діяльності на уроці музичного мистецтва.
24. Принципи побудови уроку музичного мистецтва.
25. Складання плану та сценарію уроку з музичного мистецтва.
26. Взаємозв'язок різних видів музичної діяльності на уроці.
27. Казкові сюжети на уроках музичного мистецтва.
28. Особливості уроку музичного мистецтва в межах інтегрованої програми "Мистецтво".

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Взаємозв'язок школи і сім'ї у музично-естетичному вихованні молодших школярів.
2. Дитяча опера у школі як засіб естетичного виховання учнів початкових класів.
3. Музична казка як засіб естетичного виховання учнів початкових класів.
4. Розвиток музичності молодших школярів.
5. Дитячий фольклор у побутовому музикуванні молодших школярів.
6. Народні пісні у музично-естетичному вихованні учнів початкових класів загальноосвітньої школи.
7. Формування національної свідомості молодших школярів засобами українського народнопісенного фольклору.
8. Розвиток музичних здібностей молодших школярів у позакласній роботі.
9. Патріотичне виховання молодших школярів засобами музичного мистецтва.
10. Методика використання НІТ на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
11. Методика роботи з дитячим фольклорним ансамблем.
12. Музичні імпровізації у навчанні і вихованні молодших школярів.
13. Музично-естетичне виховання молодших школярів у загальноосвітніх школах м. Чернігова.
14. Музично-естетичне виховання молодших школярів засобами народної пісні.

15. Музичний лекторій у школі як засіб естетичного виховання учнів молодшого шкільного віку.
16. Психолого-педагогічні особливості музично-творчої діяльності молодших школярів.
17. Шляхи використання творів літератури і образотворчого мистецтва на уроках музики в початкових класах.
18. Формування естетичного смаку молодших школярів в процесі сприймання творів музичного мистецтва.
19. Методика роботи над розвитком творчих здібностей учнів на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
20. Вивчення творчості Й.С. Баха на уроках музичного мистецтва як засіб розвитку слухацької культури молодших школярів.
21. Роль гри у музично-естетичному вихованні молодших школярів.
22. Спадщина М.В. Лисенка на уроках музичного мистецтва в початковій школі як засіб розвитку слухацької культури школярів.
23. Урок музичного мистецтва - комплексний процес виховання, освіти та становлення особистості школяра у загальноосвітній школі.
24. Використання народно-пісенного фольклору на уроках музичного мистецтва в початковій школі.
25. Вплив художньо-педагогічного аналізу музичного твору на музичне сприймання молодших школярів.
26. Педагогічні умови музичної творчості молодших школярів.
27. Розвиток музичного мислення молодших школярів.
28. Розвиток музичних інтересів молодших школярів в процесі вивчення нотної грамоти.
29. Формування ціннісних орієнтацій учнів початкових класів під час слухання музики.
30. Розвиток творчих здібностей молодших школярів під час хорового співу.
31. Дитяча творчість у грі на елементарних музичних інструментах.
32. Розвиток музично-творчих навичок молодших школярів у різних видах музичної діяльності.
33. Науково-педагогічний внесок В.М. Шацької у вирішення проблеми музичного виховання дітей.
34. Методи вокально-хорового виховання М. Леонтовича та їх використання на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
35. Система музичного виховання В.Верховинця та використання її елементів на уроках музичного мистецтва у початкових класах.
36. Музичний розвиток молодших школярів за музично-педагогічними принципами К.Стеценка.
37. Шляхи використання у практиці музичного виховання "абсолютної" та "релятивної" сольмізації.
38. Формування музичного смаку в учнів початкових класів.
39. Причини фальшивого співу дітей, методика їх виявлення та шляхи подолання (історія та сучасність).

40. Музично-співоче виховання дітей за системою Д.Огороднова.
41. Ігри на уроках музичного мистецтва, їх роль і значення.
42. Музичний розвиток молодших школярів у різних видах музичної діяльності.
43. Розвиток дитячої творчості в процесі гри на елементарних музичних інструментах.
44. Творчий розвиток молодших школярів у позакласній роботі.
45. Використання дитячих музичних інструментів на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
46. Розвиток музично-творчих навичок молодших школярів під час хорового співу.
47. Розвиток співацьких навичок молодших школярів.
48. Вокальні музичні імпровізації як засіб розвитку творчої уяви молодших школярів.
49. Імпровізації на дитячих музичних інструментах як засіб розвитку творчої уяви молодших школярів.
50. Музично-рухові вправи як засіб розвитку творчих навичок молодших школярів.
51. Музичні ігри як засіб розвитку загальної музичності молодших школярів.
52. Розвиток навичок двоголосного співу на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
53. Розвиток навичок дикції та артикуляції як засіб вдосконалення вокально-хорової виконавської культури молодших школярів.
54. Педагогічні умови використання дитячих музичних інструментів на уроках музичного мистецтва у початкових класах.
55. Педагогічні умови розвитку музичного сприймання молодших школярів.
56. Розвиток чуття ритму молодших школярів як педагогічна проблема.
57. Формування й розвиток чуття ритму під час гри на дитячих музичних інструментах.
58. Система музичного виховання К.Орфа та можливості її використання на уроках музичного мистецтва в загальноосвітніх школах України.
59. Впровадження елементів системи релятивної сольмізації на уроках музичного мистецтва в початковій школі.
60. Система музичного виховання З. Кодая та її використання у вітчизняному музичному вихованні молодших школярів.
61. Розвиток ладового чуття у вокально-хоровій діяльності молодших школярів.
62. Розвиток музично-слухових уявлень молодших школярів.
63. Розвиток музично-естетичних здібностей молодших школярів.
64. Впровадження нових педагогічних технологій у процес музичної освіти молодших школярів.
65. Використання мультимедійних засобів навчання на уроках музичного мистецтва у початкових класах.

ХІІ. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО УРОКУ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ. КРИТЕРІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Мета: з'ясувати розуміння студентами: 1) сутності понять "загальна музична освіта", "музично-освітня діяльність учителя початкової школи", "компетентнісний підхід", "професійна самореалізація"; 2) особливостей музики як виду мистецтва; 3) значення й особливостей уроку музичного мистецтва в початковій школі; 4) компонентів педагогічної майстерності вчителя початкової школи, необхідних для здійснення музично-освітньої роботи з молодшими школярами; розвивати в студентів уміння аналізувати, узагальнювати й систематизувати матеріал, обстоювати свою думку.

План

1. Сучасний урок музичного мистецтва в початковій школі. Особливості й типи уроків музичного мистецтва.
2. Види діяльності учнів на уроці музичного мистецтва.
3. Структура уроку музичного мистецтва.
4. Критерії професійної готовності вчителя початкової школи до проведення уроку музичного мистецтва. Компетентнісний підхід у системі музичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до професійної самореалізації.
5. Педагогічні проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до самореалізації в музично-освітній діяльності.

Рекомендована література

Основна

1. Закон України "Про освіту" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

2. Абдуллин Э. Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе : пособ. для учителя / Э. Б. Абдуллин. – М. : Просвещение, 1983. – 112 с.
3. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки : книга для учителя / Л. Г. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – 111 с.
4. Коваль Л. Г. Виховання почуття прекрасного / Л. Г. Коваль. – К. : Рад. шк., 1983. – 120 с.
5. Падалка Г. М. Учитель. Музыка. Діти / Г. М. Падалка. – К. : Муз. Україна, 1982. – 143 с.
6. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 455-466.

Додаткова

1. Апраксина О. А. Методика музыкального воспитания в школе : учеб. пособ. / О. А. Апраксина. – М. : Просвещение, 1983. – 222 с.
2. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів : [монографія] / Л. О. Хомич. – К. : Магістр S, 1998. – 199 с.
3. Юцевич Ю. Є. Музыка : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Як ви розумієте думку: "Рівність між учнями на уроках музичного мистецтва має досягатися не за рахунок однакового рівня знань і вмінь, а завдяки виявленню унікальності кожної дитини"?
2. Чому комунікативні вміння особистості майбутнього вчителя є компонентом творчості суб'єкта педагогічної діяльності?
3. Якою ви бачите ідеальну модель сучасного уроку музичного мистецтва в початковій школі?

Завдання для самостійної роботи

5. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музика, загальна музична освіта, компетенція, компетентність, компетентнісний підхід, професійна самореалізація.
6. Складіть схему-характеристику компонентів педагогічної майстерності вчителя початкової школи, необхідних для проведення уроку музичного мистецтва.
7. Визначте складові культури художньо-педагогічного спілкування вчителя й учнів на уроці музичного мистецтва.
8. Сформулюйте основні вимоги до сучасного уроку музичного мистецтва.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2
ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ШЛЯХИ
МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ. ПРОВІДНІ ЗАРУБІЖНІ СИСТЕМИ
МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ ХХ ст.

Мета: проаналізувати зі студентами: 1) вплив ідей зарубіжних педагогів-музикантів на розвиток теорії та практики музичного навчання і виховання; 2) спільність і відмінність підходів до питань музичної освіти у педагогічних концепціях зарубіжних педагогів-музикантів; 3) проблеми теорії і практики музичної освіти, що залишаються актуальними протягом багатьох століть; розвивати у студентів уміння аналізувати, узагальнювати й систематизувати матеріал, обстоювати свою думку.

План

1. Система музично-ритмічного виховання Еміля Жак-Далькроза.
2. Педагогічна концепція і методична система музичного виховання Карла Орфа. "Шульверк" та його практичне значення.
3. Музично-виховна система Золтана Кодая.
4. Методична система навчання музики Бориса Тричкова.
5. Сутність та основні положення педагогічної концепції Д. Кабалевського. Тематична структура шкільної програми з музики для початкових класів, створеної під керівництвом Д. Кабалевського (в оригіналі).

Рекомендована література

Основна

1. Абдуллин Э. Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе : пособ. для учителя / Э. Б. Абдуллин. – М. : Просвещение, 1983. – С. 3-69, 100-106.
2. Баренбойм Л. А. За полвека : очерки, статьи, материалы / Л. А. Баренбойм. – Л. : Сов. композитор, 1989. – 365, [1] с.
3. Кабалевский Д. Б. Основные принципы и методы экспериментальной программы по музыке для общеобразовательной школы / Д. Б. Кабалевский // Музыкальное воспитание в СССР : [сб. статей] / сост. и общ. ред. Л. А. Баренбойма. – М. : Советский композитор, 1978. – Вып. 1. – С. 58-93.
4. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 90-118, 123-132.
5. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа : [сборник] / сост. и общ. ред. Л. А. Баренбойма. – М. : Сов. композитор, 1978. – 367 с.

Додаткова

1. Кабалевський Д. Б. Прекрасне пробуджує добре : статті, доповіді, виступи / Д. Б. Кабалевський. – К. : Музична Україна, 1978. – 288 с.
2. Кабалевський Д. Б. Як розповідати дітям про музику? / Д. Б. Кабалевський ; пер. з рос. Н. Орлова. – К. : Муз. Україна, 1982. – 320 с.
3. Кабалевський Д. Б. Про трьох китів та про інші цікаві речі / Д. Б. Кабалевський. – К. : Муз. Україна, 1973. – 188 с.
4. Кодай З. Избранные статьи: [пер. с венг.] / Золтан Кодай. – М. : Сов. композитор, 1982. – 288 с.
5. Леонтьева О. Т. Карл Орф / О. Т. Леонтьева. – М. : Музыка, 1984. – 334 с.
6. Музыкальное воспитание в Венгрии : сборник / сост. и общ. ред. Л. А. Баренбойма. – М. : Сов. композитор, 1983. – 400 с.
7. Юцевич Ю. Є. Музыка : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Проаналізуйте основні тенденції розвитку теорії та практики музичного навчання і виховання на прикладі педагогічних концепцій зарубіжних педагогів-музикантів. Зробіть висновок, яка проблематика залишається незмінною протягом останніх століть.
2. У чому полягає спільність і відмінність підходів до питань музичної освіти в педагогічних концепціях Далькроза, Орфа і Кодая?
3. Яке значення мають основні положення музично-педагогічної концепції Д. Кабалевського?
4. Які педагогічні ідеї Д. Кабалевського є новаторськими, а які традиційними?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: педагогічна концепція, евритміка, імпровізація, ладова сольмізація, музикування, елементарна музика.
2. Складіть таблицю з порівнянням методичних компонентів музично-педагогічних систем Е. Жак-Далькроза, К. Орфа, З. Кодая (Див.: Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі. – Тернопіль, 2000. – С. 5-22).
3. Схарактеризуйте послідовність вивчення тем в 1-4 класах за програмою Д. Кабалевського.
4. Проаналізуйте книгу Д. Кабалевського "Про трьох китів та про інші цікаві речі".
5. Проаналізуйте книгу Д. Кабалевського "Як розповідати дітям про музику?".

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3
ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
У ТЕОРІЮ І ПРАКТИКУ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Мета: з'ясувати розуміння студентами: 1) гуманістичної спрямованості педагогічних ідей українських композиторів; 2) значення методичних здобутків українських композиторів.

План

1. М. Лисенко – основоположник української класичної музики. Музично-педагогічна спадщина М. Лисенка.
2. Педагогічні ідеї М. Леонтовича в контексті розвитку європейської музичної педагогіки.
3. Педагогічні ідеї та методика музичного виховання дітей К. Стеценка.
4. Педагогічні ідеї та методика В.М. Верховинця.
5. Твори для дітей Я. Степового, Л. Ревуцького.
6. Музично-педагогічна концепція Б. Яворського.

Рекомендована література

Основна

1. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 135-165.
2. Леонтович М. Практичний курс навчання співу в середніх школах України / М. Леонтович. – К. : Муз.Україна, 1989. – 134 с.
3. Верховинець В. М. Весняночка : ігри з піснями для дітей дошк. і молод. шк. віку / В. М. Верховинець. – 5-те вид. – К. : Муз. Україна, 1989. – 343 с.

Додаткова

1. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початкових класах : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський – К. : ІЗМН, 1997. – С. 4-25.
2. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. У чому спільність і відмінність методичних здобутків М. Леонтовича, К. Стеценка, З. Кодая?

2. Які положення методичної системи Б. Яворського щодо формування музично-творчих здібностей дітей не втратили свого значення для сучасної музичної освіти?
3. У чому полягає гуманістична спрямованість педагогічних ідей М. Леонтовича?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: класична музика, фольклор, музикальний слух, музично-інтонаційне мислення, інсценізація.
2. Користуючись книгою М. Леонтовича "Практичний курс навчання співу в середніх школах України", виконайте нижчеподані завдання:
 - а) доберіть слухові вправи для учнів 1-2 класів;
 - б) розробіть ритмічні диктанти і ритмічні вправи (без нот) для молодших школярів;
 - в) розробіть слухові мелодичні вправи (без нот) для учнів 3-4 класів.
3. Проаналізуйте пісні шкільного репертуару, запропоновані М. Леонтовичем.
4. Ознайомтеся зі змістом збірки В. Верховинця "Весняночка". Проаналізуйте методичне й виховне значення її для творчого розвитку молодших школярів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

МУЗИЧНЕ СПРИЙМАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Мета: з'ясувати розуміння студентами: 1) значення музичного сприймання в процесі формування музичної культури молодших школярів; 2) доцільності педагогічного керування процесом музичного сприймання; 3) особливостей музичного сприймання учнів початкових класів, педагогічних проблем його формування.

План

1. Сутність поняття "музичне сприймання". Структура музичного сприймання.
2. Особливості музичного сприймання дітей молодшого шкільного віку. Педагогічні проблеми формування музичного сприймання в учнів.
3. Формування у молодших школярів навичок музичного сприймання.

Рекомендована література

Основна

1. Дорошенко Т. В. Розвиток у молодших школярів навичок музичного сприймання / Т. В. Дорошенко // Мистецтво та освіта. – 1996. – № 1. – С. 13-17.
2. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 10-17, 57-79, 118-145.

Додаткова

1. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. / Е. П. Печерська. – К. : Либідь, 2001. – С. 5-20.
2. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 240-274.
3. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Чому формування музичного сприймання школярів є актуальною проблемою сучасної музичної педагогіки?
2. Як можна оцінити якість музичного сприймання учнів початкових класів?
3. Чи згодні ви з такими твердженнями: "Чим більше людина стикається з музикою, тим плодотворніший її вплив на особистість"; "Культурі почуттів дитину слід учити так само наполегливо, як і навчати основ наук"?

Завдання для самостійної роботи

5. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музичний твір, музична композиція, музична культура особистості, музичні слухові уявлення, музичний образ, музичне сприймання, структура музичного сприймання, навички музичного сприймання.
6. Відвідайте урок музичного мистецтва в 1-4 класах. Проаналізуйте особливості сприймання музики учнями, занотуйте їх у щоденник спостережень.
7. На основі аналізу відвіданого Вами уроку музичного мистецтва в початковій школі визначте, які навички музичного сприймання формували вчитель в учнів.
8. Відвідайте концерт класичної музики та поділіться враженнями від сприймання музичних творів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ СЛУХАННЯ МУЗИКИ НА УРОКАХ

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "метод", "художньо-педагогічне спілкування", "моделювання"; 2) значення основних етапів організації слухання музики в естетичному досягненні змісту музичного твору молодшими школярами; розвивати вміння студентів щодо організації слухання музики на уроках музичного мистецтва в початковій школі.

План

1. Основні етапи організації слухання музики на уроці. Роль кожного з етапів в естетичному досягненні змісту музичного твору школярами.
2. Використання методів "наведення" і "спостереження" в процесі організації слухання музики на уроці.
3. Метод художньо-педагогічного спілкування як інтегруючий метод формування музичного сприймання молодших школярів.
4. Підготовка й демонстрація фрагментів уроку зі слухання музики в 1-4 класах.

Рекомендована література

Основна

1. Вендрова Т. Е. Художественно-педагогический анализ на уроке музыки / Т. Е. Вендрова // Музыка в школе. – 1989. – № 3. – С. 10-16.
2. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 39-79, 211-222.
3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 297-302, 308-349.

Додаткова

1. Апраксина О. А. Методика музикального виховання в школі : учеб. пособ. / О. А. Апраксина. – М. : Просвещение, 1983. – С. 172-179.
2. Дорошенко Т. В. Методи навчання сприйняття музики / Т. В. Дорошенко // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С. 18-20.
3. Юцевич Ю. Є. Музыка : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Яка роль учителя в організації художньо-педагогічного спілкування на уроці в процесі музичного сприймання?
2. Як поведінка вчителя (міміка, інтонація, експресія тощо) впливають на створення сприятливої ситуації музичного сприймання?
3. Поясніть, як ви розумієте твердження Б. Асаф'єва: "Сприймання музики неможливе без усвідомлення й розуміння того, що сприймається"; "У всій глибині та змістовності музичне сприймання можливе лише в контексті інших засобів пізнання, які виходять за межі музики"?

Завдання для самостійної роботи

4. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музичний твір, метод, художньо-педагогічне спілкування, художньо-педагогічний аналіз.
5. Підготуйте вступну бесіду до програмного твору зі слухання музики в 1-4 класах і продемонструйте її перед аудиторією студентів.
6. Розробіть план і зміст проведення слухання музичного твору як фрагмент уроку в 1-4 класах. Реалізуйте його у формі ділової гри із залученням групи студентів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

МЕТОДИКА ЗАСВОЄННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА. МУЗИЧНО-РИТМІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "музична грамота", "музична грамотність", "інтонаційна природа музики", "музично-ритмічне виховання"; 2) сутності емоційно-ціннісного ставлення до музичного мистецтва; 3) мети засвоєння учнями музично-теоретичних знань; розвивати у студентів музично-ритмічне чуття.

План

1. Сутність понять "музична грамота" і "музична грамотність".
2. Принципи і методи навчання музичної грамоти учнів початкових класів.
3. Розвиток музично-ритмічного чуття в учнів початкових класів. Основні методи і прийоми розвитку музично-ритмічного чуття у молодших школярів.
4. Розвиток музично-ритмічного чуття учнів у процесі навчання гри на музичних інструментах.

Рекомендована література

Основна

1. Вейс П. О методике ритмического воспитания в первом классе общеобразовательной школы / П. Вейс // Вопросы методики музыкального воспитания. – М. : Музыка, 1975. – С. 3-49.
2. Кабалевский Д. Б. Воспитание ума и сердца : книга для учителя / Д. Б. Кабалевский. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1984. – С. 24-27.
3. Печерська Е. П. Навчання музичної грамоти на уроках / Е. П. Печерська // Початкова школа. – 1995. – № 12. – С. 21-26.
4. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. / Е. П. Печерська. – К. : Либідь, 2001. – С. 65-88.
5. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 416-454.
6. Салій С. Інструментальне музикування як засіб естетичного розвитку / С. Салій, М. Семенюк // Початкова школа. – 1990. – № 12. – С. 36-38.
7. Энес Е. Мне помогают детские музыкальные инструменты (Из опыта работы) / Е. Энес // Начальная школа. – 1993. – № 12. – С. 58-59.

Додаткова

1. Апраксина О. А. Методика музыкального воспитания в школе : учеб. пособ. / О. А. Апраксина. – М. : Просвещение, 1983. – С. 182-192.
2. Гадалова І. М. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посіб. / І. М. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – С. 207 -219.
3. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початкових класах : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 4-25.
4. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Чи забезпечує знання музичної грамоти необхідний рівень музичної культури людини?
2. Поясніть, як ви розумієте вислови Еміля Жак-Далькроза: "Без тілесних відчуттів ритму ... не може бути відтворений ритм музичний"; "Ти сам твір мистецтва, відкрий мистецтво в самому собі, у своєму тілі"?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: музична грамота, музична грамотність, музично-ритмічне виховання, народні музичні інструменти, інструменти симфонічного оркестру, елементарні дитячі музичні інструменти.
2. Продемонструйте методи і прийоми розвитку в молодших школярів музично-ритмічного чуття.
3. Підготуйте фрагмент уроку на оволодіння учнями окремими елементами музичної грамоти (за власним вибором) у процесі слухання музики. Доберіть необхідний наочний матеріал і продемонструйте фрагмент уроку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

МЕТОДИКА ЗАСВОЄННЯ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА. РОЗВИТОК ЗВУКОВИСОТНОГО СЛУХУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

***Мета:** з'ясувати розуміння студентами: 1) сутності понять "звуківисотний слух", "абсолютна і відносна системи розвитку звуківисотного слуху", "відносний метод сольмізації"; 2) значення методів і прийомів розвитку звуківисотного слуху молодших школярів; розвивати вміння студентів використовувати методи і прийоми розвитку звуківисотного слуху молодших школярів у практичній діяльності.*

План

1. Абсолютна і відносна системи розвитку звуківисотного слуху молодших школярів.
2. Розвиток звуківисотного слуху учнів за відносним методом сольмізації.
3. Основні методи і прийоми розвитку звуківисотного слуху молодших школярів.

Рекомендована література

Основна

1. Васильєва Г. З досвіду розвитку музичного слуху дітей за релятивною системою на початковому етапі навчання / Г. Васильєва // Музика в школі. – К. : Муз. Україна, 1972. – Вип. 1. – С. 81-94.

2. Ковалів В. Методика музичного виховання на релятивній основі : метод. матеріали / В. Ковалів. – К. : Муз. Україна, 1973. – С. 55-109.
3. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. / Е. П. Печерська. – К. : Либідь, 2001. – С. 65-88.
4. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початкових класах : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 4-25.

Додаткова

1. Гадалова І. М. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посіб. / І. М. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – С. 207-219.
2. Печерська Е. П. Навчання музичної грамоти на уроках / Е. П. Печерська // Початкова школа. – 1995. – № 12. – С. 21-26.
3. Хлебникова Л. О. Методика хорового співу у початковій школі : метод. посіб. / Л. О. Хлебникова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – С. 43-77.
4. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. У чому полягає доцільність використання відносної системи сольмізації на початковому етапі розвитку звуковисотного слуху молодших школярів?
2. Чи погоджуєтесь ви з думкою Золтана Кодая, що прилучення до музичної культури "неможливе доти, поки ми не почнемо читати ноти так, як доросла людина читає книги, беззвучно, але з повним уявленням звучання"?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: звуковисотний слух, абсолютна система розвитку звуковисотного слуху, відносна система розвитку звуковисотного слуху.
2. Підготуйтеся до виконання на металофоні (ксилофоні) мелодії знайомої дитячої пісні.
3. Продумайте і продемонструйте з групою студентів методику роботи над вокальними вправами на релятивній основі.
4. Підготуйте вправи і наочний матеріал для засвоєння учнями ступенів ЗО, ВІ, РА, ЙО. Пропридемонструйте фрагмент такої роботи з групою студентів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

ХОРОВИЙ СПІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ СПІВАЦЬКИХ НАВИЧОК У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "співацькі навички", "голосовий апарат людини", "хор", "хоровий спів"; 2) значення хорового співу для виховання музичної культури молодших школярів; 3) важливості співацької підготовки майбутнього вчителя початкової школи.

План

1. Хоровий спів як один із основних видів музично-виконавської діяльності учнів.
2. Особливості будови дитячого голосового апарату.
3. Поняття про співацькі навички. Методичні прийоми формування співацьких навичок. Загальні умови успішного формування співацьких навичок.
4. Причини фальшивого співу дітей різного віку. Методи роботи з нечисто інтонуючими учнями.

Рекомендована література

Основна

1. Апраксина О. А. Выявление неверно поющих детей и методы работы с ними / О. А. Апраксина, Н. Д. Орлова // Музыкальное воспитание в школе. – М. : Музыка, 1975. – Вып. 10. – С. 104-113.
2. Зеленецька І. Робота з нечисто інтонуючими учнями на уроках музики / І. Зеленецька // Мистецтво та освіта. – 2000. – № 1. – С. 27-38.
3. Кречківський А. Формування хорових навичок на уроках музики / А. Кречківський // Початкова школа. – 1985. – № 12. – С. 34-37.
4. Раввінов О. Г. Методика хорового співу в школі / О. Г. Раввінов. – К. : Муз. Україна, 1969. – С. 21-59.
5. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 367-398.
6. Хлебникова Л. О. Методика хорового співу у початковій школі : метод. посіб. / Л. О. Хлебникова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – С. 38-43, 78-94, 123-135.

Додаткова

1. Гадалова І. М. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посіб. / І. М. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – С. 174-180.
2. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. / Е. П. Печерська. – К. : Либідь, 2001. – С. 20-24.
3. Решетникова В. Й. Вокальне виховання молодших школярів / В. Й. Решетникова // Початкова школа. – 1993. – № 1. – С. 26-29.
4. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Назвіть естетичні критерії співацького голосу.
2. Чому спів є одним із основних засобів музичної освіти дітей?
3. У чому полягає відмінність співацького дихання від фізіологічного?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: хор, хоровий спів, голосовий апарат, фальцет, резонатор, співацькі навички, співацька постава.
2. Продемонструйте прийоми формування співацьких навичок у молодших школярів (з групою студентів).
3. Підготуйте пізнавально-ілюстративну бесіду з молодшими школярами про будову голосового апарату людини.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9 МЕТОДИКА РОЗУЧУВАННЯ ПІСНІ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "розспівування", "пісенний репертуар", "співацький режим"; 2) значення розспівування на уроках музичного мистецтва; 3) важливості дотримання співацького режиму на уроках музичного мистецтва.

План

1. Аналіз пісенного репертуару чинних програм з музичного мистецтва для учнів початкових класів.
2. Методика проведення розспівування на уроках музичного мистецтва.
3. Музично-дидактичний матеріал для розспівування.
4. Основні етапи розучування пісні.
5. Гігієна, співацький режим і охорона дитячого голосу.
6. Моделювання фрагмента уроку з розучування пісні в 1-4 класах.

Рекомендована література

Основна

1. Раввінов О. Г. Методика хорового співу в школі / О. Г. Раввінов. – К. : Муз. Україна, 1969. – С. 67-85.
2. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 398-414.
3. Хлебникова Л. О. Методика хорового співу у початковій школі : метод. посіб. / Л. О. Хлебникова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – С. 94-135.
4. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу : навч.-метод. посіб. / Ю. Є. Юцевич. – К. : ІЗМН, 1998. – 160 с.

Додаткова

1. Гадалова І. М. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посіб. / І. М. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – 272 с.
2. Леонтович М. Д. Практичний курс навчання співу в середніх школах України / М. Д. Леонтович. – К. : Муз. Україна, 1989. – 134 с.
3. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Які чинники визначають нормальний розвиток дитячого голосу?
2. Що є найдієвішим засобом охорони дитячого голосу?
3. У чому полягає необхідність і доцільність проведення розспівування на уроках музичного мистецтва?
4. У чому доцільність використання музичного фольклору під час проведення розспівування в початкових класах?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: пісня, спів, розспівування, репертуар.
2. Запропонуйте власні приклади вправ для розспівування. Підготовлений репертуар із розспівування продемонструйте з групою студентів.
3. Доберіть вправи для розспівування до уроку з теми "Три типи музики: пісня, танець, марш". Продемонструйте методику проведення розспівування з групою студентів. Підготуйтеся до гри поспівок на музичному інструменті.
4. Складіть репертуар найулюбленіших пісень учнів молодшого шкільного віку.

5. Підготуйте текст бесіди для молодших школярів щодо охорони і бережливого ставлення до співацького голосу.
6. Складіть розгорнутий план-конспект розучування пісні (її анотацію, обґрунтування вибору, вступне слово, аналіз, виконавський план, методику розучування, використання вправ, наочного матеріалу, інсценізацію). Продумайте необхідний наочний матеріал, підготуйтеся до проведення розробленого фрагмента уроку зі студентами групи (вміти проспівати пісню та диригувати колективом студентів під час її виконання).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10 **ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ** **УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

***Мета:** перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "гра", "інформаційні технології", "інноваційна діяльність вчителя"; 2) мети і завдань музичного виховання молодших школярів; 3) музично-дидактичного значення гри на уроках музичного мистецтва; проаналізувати тематику й основний зміст чинних програм із музичного мистецтва.*

План

1. Основні завдання і мета музичного виховання в початковій школі. Аналіз тематики й основного змісту чинних програм із музичного мистецтва (1-4 класи).
2. Характеристика вікових особливостей учнів 1-4 класів.
3. Завдання вокального виховання молодших школярів.
4. Роль і місце гри на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
5. Використання нових інформаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
6. Інноваційна діяльність майбутніх учителів в процесі забезпечення основ музичної освіти молодших школярів.

Рекомендована література

Основна

1. Бойсан В. Музичні дидактичні ігри / В. Бойсан // Мистецтво та освіта. – 1997. – № 4. – С. 19-20.
2. Верховинець В. М. Весняночка : ігри з піснями для дітей дошк. і молод. шк. віку / В. М. Верховинець. – 5-те вид. – К. : Муз. Україна, 1989. – С. 21-42.

3. Дорошенко Т. В. Ігри у навчанні музики / Т. В. Дорошенко // Початкова школа. – 1996. – № 9. – С. 38-41.
4. Лобова О. Програма для початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів. Музика / О. Лобова // Мистецтво та освіта. – 2007. – № 1. – С. 6-11; 2007. – № 2. – С. 6-7; 2007. – № 3. – С. 5-7.
5. Програми та методичні поурочні розробки для середніх загальноосвітніх шкіл. Музика, 1-4 класи / О. Ростовський, Р. Марченко, Л. Хлебникова, З. Бервецький. – К. : Перун, 1996. – 126 с.
6. Програма загальноосвітніх навчальних закладів. Мистецтво, 1-4 класи / Л. Масол, Є. Белкіна, О. Оніщенко та ін. // Мистецтво та освіта. – 2007. – № 1. – С. 17-24; 2007. – № 2. – С. 12-16; 2007. – № 3. – С. 12-16.
7. Хлебникова Л. Музичне мистецтво / Л. Хлебникова // Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К. : Освіта, 2013. – С. 212-244.

Додаткова

1. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початкових класах : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 25-68.
2. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 195-206.
3. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Які психофізіологічні особливості учнів молодшого шкільного віку повинен урахувати вчитель під час музично-виховної роботи? Свою відповідь обґрунтуйте.
2. Яким ви уявляєте зміст програм з музичного мистецтва для початкових класів у найближчі десятиріччя?
3. Яка роль музично-дидактичних ігор у процесі розвитку музичних здібностей молодших школярів?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: гра, інформаційні технології, інновації, інноваційна діяльність учителя.
2. Ознайомтеся і порівняйте програми з музичного мистецтва О. Ростовського, О. Лобової та Л. Хлебникової (див. список рекомендованої літератури).
3. Підготуйтеся до проведення музично-дидактичної гри з групою студентів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "гуманізм", "гуманізація освіти", "аксіологія", "інтерактивні технології", "педагогіка співробітництва"; 2) шляхів гуманізації навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва в початкових класах; 3) значення українського фольклору в морально-естетичному вихованні учнів.

План

1. Аксіологічна спрямованість формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.
2. Підготовка майбутнього вчителя до організації спільної навчальної діяльності молодших школярів.
3. Інтерактивні технології у підготовці майбутнього вчителя до забезпечення основ музичної освіти молодших школярів.
4. Шляхи гуманізації навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва в початковій школі.
5. Український фольклор як засіб морально-естетичного виховання учнів початкових класів.
6. "Педагогіка співробітництва" на уроках музичного мистецтва.
7. Оцінювання музично-освітніх досягнень молодших школярів.
8. Казкові сюжети на уроках музичного мистецтва в початковій школі.

Рекомендована література

Основна

1. Амонашвили Ш. А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса / Ш. А. Амонашвили. – Минск : Университет, 1990. – 560 с.
2. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. / Е. П. Печерська. – К. : Либідь, 2001. – С. 122-184.
3. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 473-482.

Додаткова

1. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки : книга для учителя / Л. Г. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – 111 с.
2. Коваль Л. Г. Виховання почуття прекрасного / Л. Г. Коваль. – К. : Рад. шк., 1983. – 120 с.

3. Падалка Г. М. Учитель. Музика. Діти / Г. М. Падалка. – К. : Муз. Україна, 1982. – 143 с.
4. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Які основні ідеї педагогіки співробітництва?
2. Чи можна негативно оцінювати молодших школярів за нечисте інтонування пісень на уроках музичного мистецтва? Обґрунтуйте свою відповідь.
3. Які основні функції оцінювання музично-освітніх досягнень учнів?
4. Поясніть значення термінів "гуманізація" і "гуманітаризація".

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: авторитаризм, гуманізм, гуманізація освіти, аксіологія, інтерактивні технології.
2. Складіть порівняльну характеристику гуманного й авторитарного вчителя.
3. Змодельуйте проведення уроку музичного мистецтва в одному з початкових класів з використанням різних форм співробітництва: співпереживання, співучасті, співдружності, співуправління та співтворчості.
4. Підготуйтеся і продемонструйте перед групою студентів виконання пісень календарно-обрядового циклу.
5. Складіть казкові сюжети для різних видів музичної діяльності на уроці.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12 ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦТВА НА УРОКАХ МУЗИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "інтеграція", "література", "живопис", "поліхудожня підготовка"; 2) важливості поліхудожньої підготовки вчителя початкової школи для успішної професійної самореалізації; 3) методики використання творів літератури, живопису на уроках музичного мистецтва в початкових класах.

План

1. Види мистецтва. Своєрідність мови музики, літератури, живопису.
2. Методика використання творів літератури, живопису на уроках музичного мистецтва в початкових класах.

3. Готовність майбутніх учителів початкової школи до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін.
4. Поліхудожня підготовка майбутнього вчителя як умова його успішної професійної самореалізації.

Рекомендована література

Основна

1. Дорошенко Т. В. Інтеграція на уроках музики / Т. В. Дорошенко // Початкова школа. – 2003. – № 4. – С. 25-27.
2. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – С. 485-526.

Додаткова

1. Кабалевський Д. Б. Як розповідати дітям про музику? / Д. Б. Кабалевський ; [пер. з рос. Н. Орлова]. – К. : Муз. Україна, 1982. – 320 с.
2. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання : навч.-метод. посіб. / О. Я. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 164-184.
3. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Яка роль музичного мистецтва в житті дітей?
2. Поясніть, як ви розумієте вислів В. Сухомлинського: "Мистецтво – це час і простір, у якому живе краса людського духу. Як гімнастика випрямляє тіло, так мистецтво випрямляє душу людини"?
3. Чи згодні ви з таким твердженням: "Ставлення до мистецтва – показник духовності особистості"? Обґрунтуйте свою думку.

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: мистецтво, інтеграція, література, живопис, поліхудожня підготовка вчителя.
2. Складіть міні-казку "Із чого створена музика?". Використайте такі поняття "звук", "нота", "тривалість", "нотний стан", "скрипковий ключ".
3. Підготуйте колекцію художніх творів (літературні, музичні, твори живопису) на спільну тему "Весна".
4. Продемонструйте фрагмент уроку музичного мистецтва з використанням інтеграційних зв'язків з іншими видами мистецтва.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13 ДИТЯЧА МУЗИЧНА ТВОРЧИСТЬ І ПЕДАГОГІЧНЕ КЕРІВНИЦТВО НЕЮ

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "творчість", "креативність", "творчі здібності", "проектна діяльність"; 2) актуальності проблеми творчого розвитку молодших школярів; 3) необхідності володіння вчителем початкової школи системою методів і прийомів розвитку творчих здібностей учнів, уміннями організації проектної діяльності молодших школярів.

План

1. Актуальність проблеми творчого розвитку молодших школярів. Проблема творчого розвитку учнів у педагогічній теорії та практиці.
2. Значення уроку музичного мистецтва в розвитку творчих здібностей учнів.
3. Методи і прийоми розвитку творчих здібностей молодших школярів.
4. Провідні принципи побудови занять творчого типу.
5. Педагогічні умови формування творчих здібностей молодших школярів у процесі музичної діяльності.
6. Формування у майбутнього вчителя готовності до самореалізації у музично-творчій діяльності.
7. Проектна діяльність молодших школярів на уроках музичного мистецтва. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до організації проектної діяльності учнів.

Рекомендована література

Основна

1. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посіб. / Е. П. Печерська. – К. : Либідь, 2001. – С. 36-53.
2. Дорошенко Т. В. Розвиток творчих здібностей на уроках музики / Т. В. Дорошенко // Початкова школа. – 2001. – № 4. – С. 34-37.

Додаткова

1. Іванчикова О. Вільні варіації на тему: "Нетрадиційні методи музичного виховання" / О. Іванчикова // Мистецтво та освіта. – 2007. – № 3. – С. 23-38.
2. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Які умови є сприятливими для творчого розвитку молодших школярів?
2. Чи сприяє змагання виявленню творчих задатків учнів?
3. Який стиль і характер міжособистісної взаємодії вчителя та учнів ви вважаєте доцільним у процесі мистецької творчості?

Завдання для самостійної роботи

6. Доповніть педагогічний словник новими термінами: творчість, креативність, творчі здібності, проектна діяльність.
7. Розробіть тести для діагностики творчих і виконавських здібностей молодших школярів.
8. Доберіть зразки творчих завдань на розвиток музично-ритмічного чуття в учнів початкових класів.
9. Підготуйте фрагмент уроку на створення з дітьми ритмічного супроводу до пісні або до твору зі слухання.
10. Продемонструйте методи і прийоми творчого розвитку молодших школярів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14 МУЗИЧНО-ВИХОВНА РОБОТА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З УЧНЯМИ В ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

Мета: перевірити розуміння студентами: 1) сутності понять "позакласна музично-виховна робота", "музично-виховні заходи", "музичні гуртки", "неформальна мистецька освіта", "неформальні мистецькі колективи", "педагогічна імпровізація"; 2) значення й умов ефективного проведення свят і розваг в початковій школі; 3) значення театрального мистецтва у вихованні емоційної культури молодших школярів.

План

1. Форми позакласної музично-виховної роботи з молодшими школярами.
2. Етапи проведення виховних заходів.
3. Методика організації музичних гуртків.
4. Умови ефективного проведення свят і розваг в початковій школі.
5. Виховання емоційної культури молодших школярів засобами театрального мистецтва.
6. Значення неформальної мистецької освіти в процесі формування готовності майбутніх учителів до творчої самореалізації.

7. Функціональне призначення педагогічної імпровізації майбутніх учителів у процесі забезпечення основ музичної освіти молодших школярів.

Рекомендована література

Основна

1. Гадалова І. М. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посіб. / І. М. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – С. 250-266.
2. Кабалевський Д. Б. Прекрасне пробуджує добре : статті, доповіді, виступи / Д. Б. Кабалевський. – К. : Муз. Україна, 1978. – 288 с.
3. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей : навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв : у 2 ч. Ч. 1 / Я. С. Кушка. – Вінниця : Нова книга, 2007. – С. 139-143.

Додаткова

1. Дорошенко Т. В. Формування готовності до творчої самореалізації майбутніх учителів початкових класів і музики в неформальних мистецьких колективах педагогічного університету / Т. В. Дорошенко // Імідж сучасного педагога. – Полтава : ПОІППО, 2012. – № 4 (123). Неформальна мистецька освіта. – С. 34-36.
2. Кабалевский Д. Б. Воспитание ума и сердца : книга для учителя / Д. Б. Кабалевский. – М. : Просвещение, 1981. – 192 с.
3. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

Питання для дискусії

1. Яка роль учителя початкової школи в естетичному вихованні молодших школярів засобами мистецтва?
2. Яке значення має позакласна музично-виховна робота для духовного взаємозбагачення вчителя та учнів?

Завдання для самостійної роботи

1. Доповніть педагогічний словник новими термінами: неформальна мистецька освіта, позакласна музично-виховна робота, музично-виховні заходи, музичні гуртки, педагогічна імпровізація.
2. Складіть план музично-виховних заходів в одному з класів початкової школи на навчальний рік.
3. Доберіть репертуар для фольклорного ансамблю учнів початкових класів.
4. Доберіть методи стимулювання позитивного ставлення молодших школярів до участі у музично-виконавській діяльності в позаурочний час.

ХІІІ. ВАРІАНТИ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ"

**для студентів напряму підготовки 6.010102 "Початкова освіта"
спеціальності "Початкова освіта"**

Варіант 1.

1. Сутність понять "музична грамота" та "музична грамотність".
2. М.В.Лисенко – основоположник української класичної музики. Музично-педагогічна спадщина М.В.Лисенка.
3. Структура уроку музичного мистецтва.

Варіант 2.

1. Види діяльності учнів на уроці музичного мистецтва.
2. Особливості музичного сприймання молодших школярів і педагогічні проблеми його формування.
3. Методика розвитку музично-ритмічного чуття молодших школярів в процесі навчання гри на елементарних музичних інструментах.

Варіант 3.

1. Педагогічні проблеми підготовки майбутніх учителів початкової школи до самореалізації в музично-освітній діяльності.
2. Музично-виховна система Золтана Кодая, її вплив на сучасну методику музичного виховання школярів.
3. Використання методів наведення і спостереження в процесі організації слухання музики на уроці.

Варіант 4.

1. Методична система музичного навчання Бориса Тричкова.
2. Формування у молодших школярів навичок музичного сприймання.
3. Метод художньо-педагогічного спілкування як інтегруючий метод формування музичного сприймання школярів.

Варіант 5.

1. Педагогічні ідеї і методика В.М.Верховинця.
2. Основні етапи організації слухання музики на уроці та роль кожного з них в естетичному осягненні змісту музичного твору молодшими школярами.
3. Прийоми й методи розвитку звуковисотного слуху молодших школярів.

Варіант 6.

1. Методика розвитку музично-ритмічного чуття у молодших школярів.
2. Абсолютна та відносна системи розвитку звуковисотного слуху молодших школярів.
3. Методика розучування пісні на уроках музичного мистецтва в початкових класах.

Варіант 7.

1. Особливості будови дитячого голосового апарату. Прийоми виховання співацьких навичок у молодших школярів.
2. Педагогічні ідеї та методика музичного виховання дітей К.Стеценка.
3. Система музично-ритмічного виховання Еміля Жак-Далькроза.

Варіант 8.

1. Критерії професійної готовності вчителя початкової школи до проведення уроку музичного мистецтва.
2. Музично-педагогічна концепція Б.Л.Яворського.
3. Основні прийоми і методи розвитку музично-ритмічного чуття молодших школярів.

Варіант 9.

1. Методика організації музичних гуртків в загальноосвітній школі.
2. Значення уроку музичного мистецтва в розвитку творчих здібностей учнів.
3. "Педагогіка співробітництва" на уроках музичного мистецтва.

Варіант 10.

1. Методика організації спільної навчальної діяльності молодших школярів на уроках музичного мистецтва.
2. Місце гри на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
3. Методика проведення розспівування на уроках музичного мистецтва.

Варіант 11.

1. Причини неточного співу учнів початкових класів та методи роботи з ними.
2. Розвиток звуковисотного слуху за відносним методом сольмізації у початковій ланці загальноосвітньої школи.
3. Творчість Я.С.Степового, Л.М.Ревуцького для дітей.

Варіант 12.

1. Сучасний урок музичного мистецтва в початковій школі. Особливості уроку музичного мистецтва.
2. Педагогічні ідеї М.Д.Леонтовича у контексті розвитку європейської музичної педагогіки.
3. Аналіз пісенного репертуару програми з музичного мистецтва для початкових класів.

Варіант 13.

1. Сутність поняття "музичне сприймання". Структура музичного сприймання.
2. Хоровий спів як один з основних видів музично-виконавської діяльності учнів.
3. Співацькі завдання в початкових класах.

Варіант 14.

1. Співацькі навички. Методичні прийоми формування співацьких навичок.
2. Гігієна, співацький режим і охорона дитячого голосу.
3. Інноваційна діяльність майбутніх учителів початкової школи в процесі музичної освіти.

Варіант 15.

1. Характеристика вікових особливостей учнів молодшого шкільного віку. Особливості сприймання музики учнями молодшого шкільного віку.
2. Шляхи гуманізації навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
3. Педагогічні умови формування творчих здібностей молодших школярів у процесі музичної діяльності.

Варіант 16.

1. Типи уроків музичного мистецтва.
2. Принципи і методи навчання музичної грамоти учнів початкових класів.
3. Формування у майбутнього вчителя початкової школи готовності до самореалізації у музично-творчій діяльності.

Варіант 17.

1. Загальні умови успішного формування співацьких навичок.
2. Аксіологічна спрямованість формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.
3. Прийоми і методи розвитку творчих здібностей молодших школярів.

Варіант 18.

1. Казкові сюжети на уроках музичного мистецтва.
2. Визначальні принципи занять творчого типу на уроках музичного мистецтва.
3. Умови ефективного проведення свят та розваг в початковій школі.

Варіант 19.

1. Методика використання літератури, живопису на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
2. Компетентнісний підхід у системі музичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до професійної самореалізації.
3. Український фольклор як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.

Варіант 20.

1. Сутність та основні положення педагогічної концепції Д.Б.Кабалевського.
2. Використання нових інформаційних технологій на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
3. Оцінювання музично-освітніх досягнень учнів початкових класів.

Варіант 21.

1. Тематична структура шкільної програми з музики для початкових класів, створеної під керівництвом Д.Кабалевського.
2. Загальна характеристика мети і завдань музичного виховання в початковій школі.
3. Готовність майбутніх учителів початкової школи до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін.

Варіант 22.

1. Аналіз тематизму й основного змісту чинних програм з музичного мистецтва (1-4 класи).
2. Поліхудожня підготовка майбутнього вчителя початкової школи як умова його успішної професійної самореалізації.
3. Форми позакласної музично-виховної роботи.

Варіант 23.

1. Інтерактивні технології на шляху до демократичного стилю поведінки у підготовці майбутнього вчителя до забезпечення основ музичної освіти молодших школярів.
2. Етапи проведення музично-виховних заходів в початкових класах.
3. Своєрідність мови музики, літератури, живопису. Інтеграція знань на уроках музичного мистецтва.

Варіант 24.

1. Методика творчого розвитку молодших школярів на уроках музичного мистецтва.
2. Організація проектної діяльності молодших школярів на уроках музичного мистецтва та відповідна підготовка майбутнього вчителя початкової школи.
3. Методи музичного виховання.

Варіант 25.

1. Проблема музично-творчого розвитку молодших школярів у педагогічній теорії та практиці.
2. Педагогічна концепція й методична система музичного виховання Карла Орфа. "Шульверк" та його практичне значення.
3. Функціональне призначення педагогічної імпровізації майбутніх учителів початкової школи в процесі музичної освіти.

Варіант 26.

1. Виховання емоційної культури молодших школярів засобами театрального мистецтва.
2. Види діяльності молодших школярів на уроках музичного мистецтва.
3. Музично-виховна система Золтана Кодая та її вплив на сучасну методику музичного виховання.

Варіант 27.

1. Використання соціо-ігрових методів на уроках музичного мистецтва в початкових класах.
2. Значення неформальної мистецької освіти у формуванні готовності до творчої самореалізації майбутніх учителів початкової школи.
3. Методика проведення художньо-педагогічного аналізу музичних творів.

Варіант 28.

1. Сутність поняття "музичне сприймання". Структура музичного сприймання.
2. Гігієна, співацький режим і охорона дитячого голосу.
3. Принципи і методи навчання музичної грамоти учнів початкових класів.

Варіант 29.

1. Педагогічні ідеї і методика В.М.Верховинця.
2. Абсолютна та відносна системи розвитку звуковисотного слуху молодших школярів.
3. Методичні вимоги до проведення вступної бесіди під час організації слухання музики на уроці.

Варіант 30.

1. Значення уроку музичного мистецтва в розвитку творчих здібностей молодших школярів.
2. Критерії професійної готовності вчителя початкової школи до проведення уроку музичного мистецтва.
3. Педагогічні ідеї та методика музичного виховання дітей К.Г.Стеценка.

XIV. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ "МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ"

1. Методика виховання звуковисотного слуху в учнів молодшого шкільного віку.
2. Методика виховання музично-ритмічного чуття у молодших школярів.
3. Методи музичного навчання й виховання молодших школярів.
4. Тематика й особливості шкільної програми з музичного мистецтва для початкових класів.
5. Основні завдання та особливості методики музичного виховання в початкових класах.
6. Методика організації ігрової діяльності на уроках музичного мистецтва.
7. Мета і завдання музичної освіти. Аналіз програм з музичного мистецтва для 1-4 класів.
8. Причини фальшивого співу дітей і прийоми роботи з дітьми, що неточно інтонують.
9. Використання музичного фольклору у вихованні молодших школярів. Методика проведення художньо-педагогічного аналізу музичних творів.
10. Методи формування музичного сприймання.
11. Урок музичного мистецтва, його структура й зміст. Основні вимоги до сучасного уроку музичного мистецтва та до підготовки вчителя.
12. Внесок українських композиторів у теорію і практику музичного виховання школярів.
13. Основні положення педагогічної концепції К Орфа. Її вплив на сучасну методику музичного виховання.
14. Види діяльності на уроках музичного мистецтва.
15. Основні положення педагогічної концепції З.Кодая. Її вплив на сучасну методику музичного виховання.
16. Методика позакласної музично-виховної роботи в початковій школі.
17. Методика вокального виховання молодших школярів. Аналіз співацьких і хорових навичок, умови, методи та прийоми їх формування.
18. Методика проведення слухання музичних творів на уроці.
19. Вікові стадії розвитку дитячого голосу. Мутація, співацький режим.
20. Вікові особливості сприймання музики школярами. Педагогічне керування процесом музичного сприймання молодших школярів.

21. Методика творчого розвитку молодших школярів на уроках музичного мистецтва.
22. Вимоги до вступної бесіди під час організації слухання музики.
23. Основні положення педагогічної концепції Д.Б.Кабалевського. Основні принципи і методи програм з музики, створених на її основі.
24. Казкові сюжети на уроках музичного мистецтва.
25. Методика розучування пісні на уроках музичного мистецтва.
26. Дидактичні принципи в музичному навчанні.
27. Шляхи гуманізації навчально-виховного процесу на уроках музичного мистецтва. Інноваційні підходи до оцінювання досягнень молодших школярів на уроках музичного мистецтва.
28. Методика проведення розспівування на уроках музичного мистецтва.
29. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики в початковій школі.

Друге питання кожного білету:

Підготуйте план-конспект уроку музичного мистецтва в початкових класах (клас за вибором студента). Умійте реалізувати фрагмент уроку.

XV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

БАЗОВА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

1. Абдуллин Э. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе / Э. Абдуллин. – М. : Просвещение, 1983. – С. 3-69, 100-106.
2. Арчажникова Л. Профессия – учитель музыки : кн. для учителя / Л. Арчажникова. – М. : Просвещение, 1984. – С. 16-48, 53-89.
3. Вендрова Т. Урок музыки: Трудности реальные и мнимые / Т. Вендрова, Е. Критская // Музыка в школе. – 1985. – № 4. – С. 6-11.
4. Вендрова Т. Художественно-педагогический анализ на уроке музыки / Т. Вендрова // Музыка в школе. – 1989. – № 3. – С. 10-16.
5. Гадалова І. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посібник / І. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – С.155-164, 164-174, 174-180, 180-187, 207-219, 237-238.
6. Горюнова Л. Музыка – дети – учитель / Л. Горюнова // Музыка в школе. – 1987. – № 1. – С. 35-42.
7. Гродзенская Н. Слушание музыки в школе / Г. Гродзенская // Методические рекомендации к урокам музыки в общеобразовательной школе. – М. : Музыка, 1969. – С. 38-51.
8. Дем'янюк Н. Педагогічні ідеї В.М.Верховинця у сучасній початковій школі / Н. Дем'янюк // Початкова школа. – 2000. – № 2. – С. 56-58.
9. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2001. – № 1. – С. 27-54.
10. Дорошенко Т. Вчити дітей чути музику / Т. Дорошенко // Початкова школа. – 1998. – № 12. – С. 22-24.
11. Дорошенко Т. Формування у майбутніх учителів початкових класів готовності до педагогічної імпровізації на уроках музики / Т. Дорошенко // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Вип. 1. – Серія : Психолого-педагогічні науки. – Чернігів, 1998. – С. 85-88.
12. Дорошенко Т. Методи навчання сприйняття музики / Т. Дорошенко // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С. 18-20.
13. Дорошенко Т. Розвиток у молодших школярів навичок музичного сприймання / Т. Дорошенко // Мистецтво та освіта. – 1996. – № 1. – С. 13-17.

14. Ильина Е. К проблеме артистизма в деятельности учителя музыки / Е. Ильина // Музыкальное воспитание в школе : сб. статей / Сост. О. Апраксина. – Вып. 17. – М. : Музыка, 1986. – С. 67-70.
15. Кабалевский Д. Воспитание ума и сердца / Д. Кабалевский. – М. : Просвещение, 1984. – С. 4-54.
16. Кабалевський Д. Як розповідати дітям про музику? / Д. Кабалевський. – К. : Муз. Україна, 1982. – С. 130-187.
17. Кияновська Л. Світло і тіні музичного виховання / Л. Кияновська // Музика. – 2001. – № 3. – С. 13.
18. Красильникова М. Отдельные виды деятельности или единая музыкальная деятельность? / М. Красильникова // Музыка в школе. – 1987. – № 2. – С. 2-6.
19. Красильникова М. О сути разногласий / М. Красильникова, Е. Критская // Музыка в школе. – 1988. – № 3. – С. 66-70.
20. Леонтович М. Практичний курс навчання співу у середніх закладах України: 3 педагогічної спадщини композитора / Упор. Л. Іванова. – К. : Муз.Україна, 1989. – 136 с.
21. Музыкальное воспитание в СССР / Сост. Л. Баренбойм. – М. : Сов. композитор, 1978. – С. 58-93.
22. Падалка Г. Учитель. Музыка. Діти / Г. Падалка. – К. : Муз. Україна, 1982. – 144 с.
23. Печерська Е. Музичне сприймання і методи його розвитку в молодших школярів / Е. Печерська // Уроки музики в початкових класах : навч. посібник. – К. : Либідь, 2001. – С. 5-20.
24. Печерська Е. Український фольклор як засіб морально-естетичного виховання дітей / Е. Печерська // Уроки музики в початкових класах : навч. посібник. – К. : Либідь, 2001. – С. 122-137.
25. Печерська Е. Уроки музики в початкових класах / Е. Печерська. – К. : Либідь, 2001. – С. 54-65.
26. Ригина Г. Уроки музики в начальных классах / Г. Ригина. – М. : Просвещение, 1979. – С. 4-14.
27. Ростовський О. Керівництво процесом сприймання музики школярами : методичні рекомендації / О. Ростовський. – К. : Рад. Школа, 1990. – С. 26-56.
28. Ростовський О. Методика викладання музики у початкових класах. / О. Ростовський – К. : ІЗМН, 1997. – С. 4-25.
29. Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі : навч.-метод. посібник. – 2-е вид., доп. / О. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – С. 57-73, 76-77.
30. Ростовський О. Методика формування музичного сприймання / О. Ростовський // Методика викладання музики у початковій школі : навч.-метод. посібник. – Тернопіль, 2000. – С. 38-57, 73-76.
31. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання / О. Ростовський. – К. :ІЗМН, 1997. – С. 39-79, 211-222.

32. Ростовський О. Педагогічні проблеми оволодіння новою програмою з музики / О. Ростовський, М. Чулков // Початкова школа. – 1990. – № 8. – С. 51-55.
33. Халабузарь П. Методика музикального виховання / П. Халабузарь, В. Попов, Н. Добровольська. – М. : Музыка, 1990. – С. 137-157.
34. Шинкаренко А. Про урок музики як мистецтво / А. Шинкаренко // Початкова школа. – 1996. – № 4. – С. 33-36.
35. Шип С. Як передати словами зміст музики? / С. Шип // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 2. – С. 8-12.
36. Школяр Л. Проблемы становления урока музыки как урока искусства / Л. Школяр // Теория и методика музыкального образования детей. – М. : Флинта, "Наука", 1988. – С. 8-24.
37. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа. – М. : Сов. композитор, 1978. – С. 225-276.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

1. Апраксина О. Методика музикального виховання в школі / О. Апраксина. – М. : Просвещение, 1983. – С. 172-179, 179-182, 182-192.
2. Апраксина О. Выявление неверно поющих детей и методы работы с ними / О. Апраксина, Н. Орлова // Музыкальное воспитание в школе. – Вып. 10. – М. : Музыка, 1975. – С. 104-113.
3. Васильева Г. З досвіду розвитку музичного слуху за релятивною системою на початковому етапі навчання / Г. Васильева // Музыка в школі. – Вип. 1. – К. : Муз. Україна, 1972. – С. 81-94.
4. Вейс П. О методике ритмического воспитания в первом классе общеобразовательной школы / П. Вейс // Вопросы методики музыкального воспитания. – М. : Музыка, 1975. – С. 3-49.
5. Гадалова І. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посібник / І. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – С. 164-174, 174-180, 180-187, 207-219, 237-238.
6. Дмитриева Л. Методика музикального виховання в школі. / Л. Дмитриева, Н. Черноиваненко. – М. : Просвещение, 1989. – С. 111-129, 137-149.
7. Духовна Е. Питання охорони дитячого голосу / Е. Духовна // Музыка в школі : зб. ст. – упор. Л. Хлебникова. – К. : Муз. Україна, 1974. – Вип. 2. – С. 51-56.
8. Зеленецька І. Робота з нечисто інтонуючими учнями на уроках музики / І. Зеленецька // Мистецтво та освіта. – 2000. – № 1. – С. 27-38.
9. Зеленецька І. Розучування пісенно-хорового репертуару з учнями / І. Зеленецька // Мистецтво та освіта. – 1998. – № 4. – С. 11-17.
10. Кабалевский Д. Воспитание ума и сердца / Д. Кабалевський. – М. : Просвещение, 1984. – С. 24-27.

11. Ковалів В. Методика музичного виховання на релятивній основі / В. Ковалів. – К. : Муз. Україна, 1973. – С. 55-109.
12. Леонтович М. Практичний курс навчання співу в середніх школах України. – К. : Муз. Україна, 1989. – 134 с.
13. Овчинникова Т. Воспитание певческого голоса в хоре / Т. Овчинникова // Музыкальное воспитание в школе. – Вып. 10. – М. : Музыка, 1975. – С. 148-168.
14. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе / Д. Огороднов. – К. : Муз. Украина, 1989. – 165 с.
15. Печерська Є. Навчаємо співати / Є. Печерська // Початкова школа. – 1999. – № 9. – С. 27-28.
16. Печерська Е. Навчання музичної грамоти на уроках / Е. Печерська // Початкова школа. – 1995. – № 12. – С. 21-26.
17. Попов В. О развитии певческого голоса младших школьников / В. Попов // Музыкальное воспитание в школе. – Вып. 16. – М. : Музыка, 1985. – С. 31-36.
18. Раввінов О. Методика хорового співу в школі / О. Раввінов. – К. : Муз. Україна, 1969. – С. 21-59, 60-66, 67-85.
19. Решетникова В. Вокальне виховання молодших школярів / В. Решетникова // Початкова школа. – 1993. – № 1. – С. 24-26, 26-29.
20. Ригина Г. Развитие у первоклассников ладовых звуковысотных представлений / Г. Ригина // Вопросы методики музыкального воспитания детей. – М. : Музыка, 1975. – С. 50-71.
21. Ростовський О. Методика викладання музики у початкових класах / О. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 4-25.
22. Ростовський О. Методика викладання музики в початковій школі : навч.-метод. посібник. – 2-е вид., доп. / О. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – С. 57-73, 76-77.
23. Стонис Б. Подготовка к двухголосному пению / Б. Стонис // Начальная школа. – 1972. – № 7. – С. 49-51.
24. Стулова Г. Хоровой класс / Г. Стулова. – М. : Просвещение, 1988. – С. 24-25, 35-37, 74-77.
25. Халабузарь П. Методика музыкального воспитания / П. Халабузарь, В. Попов, Н. Добровольская. – М. : Музыка, 1990. – С. 68-78, 91-103.
26. Хлебникова Л. Робота з професійним дитячим хором / Л. Хлебникова // Початкова школа. – 2000. – № 11. – С. 47-49.
27. Хлебникова Л. Співацьку культуру виховувати змалечку / Л. Хлебникова // Початкова школа. – 1999. – № 11. – С. 20-23.
28. Апраксина О. Методика музыкального воспитания в школе / О. Апраксина. – М. : Просвещение, 1983. – С. 70-99, 161-168.
29. Блонский П. Избранные педагогические и психологические сочинения : в 2-х тт. / П. Блонский. – М. : Педагогика, 1979. – Т. 1. – С. 21-29.
30. Бойсан В. Музичні дидактичні ігри / В. Бойсан // Мистецтво та освіта. – 1997. – № 4. – С. 19-20.

31. Бороздинов А. Инструментальное музицирование в малокомплектной школе / А. Бороздинов // Начальная школа. – 1998. – № 3. – С. 82-85.
32. Васильева Г. З досвіду розвитку музичного слуху дітей за релятивною системою на початковому етапі навчання / Г. Васильева // Музика в школі. – Вип. 1. – К. : Муз. Україна, 1972. – С. 81-94.
33. Гадалова І. Методика викладання музики у початкових класах : навч. посібник / І. Гадалова. – К. : ІСДО, 1994. – С. 200-207, 229-236, 250-259.
34. Гродзенская Н. Слушание музыки в начальной школе (1-4 классы) / Н. Гродзенская. – М. : АПН РСФСР, 1962. – 88 с.
35. Дмитриева Л. Творческое развитие школьников на уроке музыки / Л. Дмитриева // Музыкальное воспитание в школе. – Вып. 15. – М. : Музыка, 1983. – С. 96-110.
36. Дорошенко Т. Ігри у навчанні музики / Т. Дорошенко // Початкова школа. – 1996. – № 9. – С. 38-41.
37. Искусство и школа. – М. : Просвещение, 1981. – С. 112-140, 176-188.
38. Кабалевский Д. Воспитание ума и сердца / Д. Кабалевский. – М. : Просвещение, 1984. – С. 72-77.
39. Кабалевський Д. Як розповідати дітям про музику? / Д. Кабалевський. – К. : Муз. Україна, 1982. – С. 130-187.
40. Каган М. Роль и взаимодействие искусств в педагогическом процессе / М. Каган // Музыка в школе. – 1987. – № 4. – С. 28-32.
41. Кириллова Г. Синтез искусств – основа содержания предметов эстетического цикла / Г. Кириллова, Е. Яковлева // Искусство в школе. – 2000. – № 3. – С. 66.
42. Ковалів В. Методика музичного виховання на релятивній основі / В. Ковалів. – К. : Муз. Україна, 1973. – С. 55-109.
43. Лазаревська О. Творчість дитини і музичне виховання / О. Лазаревська, С. Науменко // Початкова школа. – 1994. – № 11. – С. 16-18.
44. Мартьянова Г. Взаємодія мистецтв у поліхудожньому розвитку учнів / Г. Мартьянова // Рідна школа. – 2000. – № 3. – С. 59-61.
45. Маслова Л. Выходы за пределы музыки / Л. Маслова // Искусство в школе. – 1993. – № 4. – С. 37-44.
46. Медушевский В. Выходы за пределы музыки / В. Медушевский // Музыка в школе. – 1984. – № 1. – С. 31-35.
47. Методические рекомендации и поурочное планирование по музыке для начальных классов малокомплектной школы // Музыка в школе. – 1987. – № 3. – С. 9-16; 1987. – № 4. – С. 33-36; 1988. – № 1. – С. 20-22.
48. Музыка в начальных классах : Методическое пособие для учителя / Э. Б. Абдуллин, Т. А. Бейдер, Т. Е. Вендрова и др. – М. : Просвещение, 1985. – 140 с.
49. Музыкальное воспитание в Венгрии. – М. : Сов. композитор, 1983. – С. 41-74.

50. Музыкальное воспитание в СССР. – Вып. 2. – М. : Сов. композитор, 1985. – С. 19-37.
51. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах : навч. посібник. – К. : Либідь, 2001. – 272 с.
52. Попов В. О развитии певческого голоса младших школьников // Музыкальное воспитание в школе. – Вып. 16. – М. : Музыка, 1985. – С. 31-36.
53. Рагозіна В. Введення елементів інтеграції мистецтв у навчання школярів / В. Рагозіна // Рідна школа. – 1999. – № 10. – С. 49-51.
54. Решетникова В. Вокальне виховання молодших школярів (Методичні рекомендації) / В. Решетникова, Л. Хлебникова // Початкова школа. – 1993. – № 1. – С. 24-29.
55. Ригина Г. Уроки музыки в начальных классах : Из опыта работы в первом и втором классах / Г. Ригина. – М. : Просвещение, 1979. – С. 4-14.
56. Ростовський О. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики / О. Ростовський. – К. : Освіта, 1991. – 48 с.
57. Ростовський О. Методика викладання музики у початкових класах / О. Ростовський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 40-68.
58. Ростовський О. Організація художньо-творчої діяльності учнів у процесі музичного сприймання / О. Ростовський // Педагогіка музичного сприймання. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 184-201.
59. Рудницька О. Інтегративні зв'язки у викладанні предметів художньо-естетичного циклу / О. Рудницька // Початкова школа. – 2001. – № 5. – С. 40-43.
60. Стельмащук З. Особливості виховної роботи у малокомплектній школі / З. Стельмащук // Початкова школа. – 1996. – № 4. – С. 37-39.
61. Струве Г. Школьный хор / Г. Струве. – М. : Просвещение, 1981. – С. 4-37.
62. Терентьева Н. Художественно-творческое развитие младших школьников на уроках музыки в процессе целостного восприятия различных видов искусства / Н. Терентьева. – М. : Прометей МГПИ им. В. И. Ленина, 1990. – 184 с.
63. Трушева В. Формування творчої особистості: синтез мистецтв / В. Трушева // Мистецтво та освіта. – 1998. – № 3. – С. 27.
64. Федорчук В. Сучасний підхід до організації музично-пізнавальної діяльності / В. Федорчук // Початкова школа. – 2001. – № 2. – С. 41-43.
65. Чепуров В. Музыка в школе / В. Чепуров. – М. : Просвещение, 1983. – С. 26-68.
66. Шабанов Л. Цели, содержание и проведение музыкальных праздников в школе / Л. Шабанов // Музыкальное воспитание в школе. – Вып. 16. – М. : Музыка, 1985. – С. 49-54.
67. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа. – М. : Сов. композитор, 1978. – С. 225-276.

XVI. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ МУЗИЧНІ РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТУ

1. Каталог музичних посилань – [http:// www. mmv. ru/p/link](http://www.mmv.ru/p/link).
2. Архів російської фортепіанної музики ХХ століття – <http://www.mmv.ru/p/rusmodern>.
3. MIDI-архів класичної музики – [http://www. prs.net](http://www.prs.net).
4. Архів класичної музики в форматі *RealAudio* – <http://ra.mmv.ru>.
5. Музичний архів музики всіх жанрів у форматі *mp3* – <http://www.tsound.ru>.
6. Музичний архів музики всіх жанрів у форматі *mp3* – <http://www.mp3.com>.
7. Пошуковий портал по файлам формату *mp3* – <http://www.mp3search.ru>.
8. Нотний архів – [http:// www.gmd.de/misc/music](http://www.gmd.de/misc/music).
9. Нотний архів Дениса Бурякова – [http:// muslib.mmv.ru](http://muslib.mmv.ru).
10. Центральний ресурс по файлам формату VQF– <http://www.vqf.com>.
11. Програваач WinAmp – [http:// www.winamp.com](http://www.winamp.com).
12. Центральний ресурс по формату *Real Audio* – <http://www.real.com>.
13. Центральний ресурс компаній *E-mu* и *Ensoniqno* звукового формату *SoundFont* – <http://www.soundfont.com>.
14. Довідник по програмам нотного набору і верстки – [http://ace.acadiau.ca/score/others, htm](http://ace.acadiau.ca/score/others.htm)
15. Асоціація електроакустичної музики Росії – <http://ea.inion.ru>.
16. Сайт Московської консерваторії – <http://www.mosconsv.ru>.
17. Центр сучасної музики Московської консерваторії – <http://ccm.msk.ru>.
18. Центральний ресурс музики І.С. Баха "*Bach Digital*" – <http://www.bachdigital.org>.
19. <https://sites.google.com/site/sajtvcitelamuzikidemkivmv/>.
20. <https://sites.google.com/site/muzicnakavarna/>.
21. <http://artteacher.ucoz.ru>.
22. <http://vkmonline.com/showthread.php?t=20038&page=86> – "Сундучок учителя музики".
23. <http://vkmonline.com/showthread.php?t=8744&page=56> – "Детские песни на украинском языке" на форумі Всесвітньої Команди Музикантів.
24. Комплекти дитячих пісень <http://dvovuk.at.ua/>.
25. Різні матеріали для вчителя музики <http://berest.ucoz.ru>.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

ДОРОШЕНКО

ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДОЧНИЙ ПОСІБНИК

Технічний редактор

О. Клімова

Комп'ютерна верстка
та макетування

О. Клімова

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 17500-6250 ПР від 16.11.2010 р.*

Підписано до друку 20.02.2015 р. Формат 60x84 1/16. Друк на різнографі.
Обл. друк. арк. 2,65. Ум. друк. арк. 3,72. Наклад 100 прим. Зам. № 750/1.
Редакційно-видавничий відділ ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка,
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53,
тел. 65-17-99

